

*Упутство за
припрему Одлуке о
буџету града Бора
за 2019. годину
са пројекцијама за
2020. и 2021. годину*

Број: 400-1-217/2018-III-04

Градска управа Бор
Одељење за финансије
31.7.2018. године

Садржај

1. Поступак, динамика и субјекти припреме буџета града Бора и предлога финансијских планова директних буџетских корисника	4
2. Основне економске претпоставке и смернице за припрему нацрта буџета града Бора.....	5
3. Опис планиране политике града Бора	6
4. Процене примања и издатака буџета града Бора за буџетску 2019. годину и наредне две фискалне године.....	8
5. Обим средстава који може да садржи предлог финансијског плана буџетских корисника за 2019. и наредне две године.....	12
6. Техничке напомене у вези са попуњавањем образаца.....	21
7. Праћење и извештавање о учинку.....	26
8. Упутство за увођење родно одговорног буџетирања.....	27
9. Завршне одредбе	29

Поштовани,

На основу члана 31. став 1. тачка 2. подтачка 1, члана 36. и 40. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, бр. 54/2009, 73/2010, 101/2010, 101/2011, 93/2012, 62/2013, 63/2013 - испр., 108/2013, 142/14, 68/15-др.закон, 103/15, 99/16-др.закон и 113/17) (у даљем тексту: Закон), достављамо Вам **Упутство за припрему Одлуке о буџету града Бора за 2019. годину са пројекцијама за 2020. и 2021. годину**, у складу са којим ћете израдити предлог вашег финансијског плана.

Овогодишња локална буџетска кампања почиње без усвојене Фискалне стратегије за 2019-у годину са пројекцијама за 2020. и 2021. годину и Упутства за припрему одлуке о буџету локалних власти за 2019. годину због тога што Влада РС и Министарство финансија нису усвојили и доставили наведена документа у Законом прописаном року (5. јул.) . Из тог разлога процес планирања буџета града Бора започиње се на основу Фискалне стратегије за 2018. годину са пројекцијама за 2019. и 2020. годину, као и на основу пројекције инфлације за Републику Србију од стране ММФ-а.

Упутство које Вам достављамо у прилогу, садржи основне економске претпоставке, смернице и параметре на основу којих сте у обавези да израдите Предлог финансијског плана за 2019. годину и пројекцију финансијских планова за 2020. и 2021. годину, **али само на обрасцима линијског буџета**, обзиром да је у току могуће усвајање нових програма и програмских активности, циљева и индикатора од стране СКГО и Министарства финансија. Директни корисници буџета су одговорни да упутство са одговарајућим обрасцима доставе индиректним корисницима буџета у својој надлежности. и изврше њихово обједињавање и сачине предлог финансијског плана који ће доставити надлежном органу за финансије у задатом року .

Уколико Министарство финансија накнадно достави Упутство за припрему буџета локалних власти чије смернице битно одступају од овог упутства, Одељење за финансије ће благовремено доставити ревидирано упутство свим буџетским корисницима са новим смерницама. Такође, са усвајањем нових униформних програма и програмских активности, бићете обавештени, како бисте могли одрадити своје предлоге и на програмским обрасцима.

Везано за праћење и извештавање о учинку програма Министарство финансија припремило је Упутство за праћење и извештавање о учинку програма, мај 2017.године. У складу са Законом о буџетском систему директни корисници средстава буџета града Бора достављају уз предлоге финансијских планова, као прилог, и извештај о учинку програма за првих шест месеци 2018.године.

У оквиру овог упутства налази се и упутство за увођење родно одговорног буџетирања, а на основу плана поступног увођења родно одговорног буџетирања у поступак припреме и доношења буџета општине Бор за 2019.годину, број 400-1-108/2018 III-04 од 15.03.2018.године.

Предлог финансијског плана за буџетску 2019. и наредне две године треба доставити на прописаним обрасцима који су доступни на општинском сајту www.opstinabor.rs и у Одсеку за буџет.

Предлог индиректних корисника и индиректних корисника другог нивоа власти се доставља у роковима које у свом упутству пропише надлежни директни корисник, у писаном облику усвојен на Управним, Надзорним, Школским одборима и Саветима месних заједница. Предлог мора бити са писаним образложењем за сваку врсту расхода и са наведеном правном основом и извором финансирања.

Рок за достављање Предлога финансијског плана за буџетску 2019. годину и

наредне две године директних корисника буџетских средстава Одељењу за финансије је **1. септембар 2018. године.**

Срдачан поздрав,

Начелник Одељења за финансије

Данијела Јовановић

1. Поступак, динамика и субјекти припреме буџета града Бора и предлога финансијских планова директних буџетских корисника

У складу са одредбама Закона, по доношењу Фискалне стратегије и Упутства за израду одлуке о буџету локалне власти од стране Републике Србије, јединице локалне самоуправе доносе Упутство за израду буџета за своје буџетске кориснике. Упутство треба да садржи следеће елементе:

1. основне економске претпоставке и смернице за припрему нацрта буџета јединице локалне самоуправе;
2. опис планиране политике локалних власти;
3. процене примања и издатака буџета јединице локалне самоуправе за буџетску годину и наредне две фискалне године;
4. обим средстава који може да садржи предлог финансијског плана директног корисника средстава буџета локалних власти за буџетску годину, са пројекцијама за наредне две фискалне године;
5. смернице за припрему средњорочних планова директних корисника средстава буџета локалних власти ;
6. поступак и динамику припреме буџета јединице локалне самоуправе и предлога финансијских планова директних буџетских корисника
7. начин на који ће се у образложењу исказати родна анализа буџета локалне власти и
8. начин на који ће се исказати програмске информације.

На основу садржаја Упутства за припрему буџета, директни буџетски корисници израђују предлог финансијског плана и достављају га локалном органу управе надлежном за финансије. Предлог финансијског плана се састоји из писаног објашњења и табела које су саставни део овог упутства.

Индиректни буџетски корисници су обавезни да припреме предлог финансијског плана на основу смерница које се односе на буџет јединице локалне самоуправе. **Предлози финансијских планова индиректних корисника буџетских средстава достављају се директном буџетском кориснику у року који одреди надлежни директни буџетски корисник и чине саставни део предлога финансијског плана директног буџетског корисника. Предлог финансијског плана се састоји из писаног објашњења и табела које су саставни део овог упутства. Приликом попуњавања ових образаца, поред распоређивања средстава утврђених предложеним обимима, корисници планирају и расходе који се финансирају из других извора.**

Предлози финансијских планова директних буџетских корисника морају бити достављени надлежном органу који руководи процесом планирања најкасније до 1. септембра текуће буџетске године.

Локални орган управе надлежан за финансије може да тражи податке непосредно од индиректног буџетског корисника о његовом финансирању, који су неопходни за припрему нацрта одлуке о буџету.

Након што у датом року прикупи сва потребна документа и информације, локални орган управе надлежан за финансије отпочиње процедуру разматрања предлога и захтева корисника буџетских средстава. Оно се врши на основу њихове усаглашености са циљевима локалне политике утврђене Упутством, предложеним обимом њихових примања и издатака, као и анализом других података и објашњења који се налазе у предлогу финансијских планова.

Ради добијања коначног увида у обим и структуру буџетских средстава, локални орган управе надлежан за финансије сагледава садржај Фискалне стратегије и Упутства за израду буџета локалних власти. Упутство садржи и преглед ненаменских и наменских трансфера из буџета Републике Србије појединачно за сваку јединицу локалне самоуправе у земљи. **Локални орган управе надлежан за финансирање треба да уради, а потом и достави нацрт одлуке о буџету надлежном извршном органу до 15. октобра текуће буџетске године.**

Извршни орган локалне власти дужан је да утврди предлог одлуке о буџету и да га локалној скупштини проследи најкасније до 1. новембра. Уколико надлежни извршни орган локалне власти не достави предлог буџета локалној скупштини, она има право да самостално припреми и донесе акт о буџету. То мора бити урађено најкасније до 20. децембра текуће буџетске године. Пет дана касније, локални орган управе надлежан за финансије дужан је да достави одлуку о буџету Министарству финансија.

Имајући у виду да процес буџетирања чини важан сегмент стратешког управљања јединицом локалне самоуправе, процедуре финансијског планирања везане су за процедуре стратешког и оперативног планирања.

2. Основне економске претпоставке и смернице за припрему нацрта буџета града Бора

На основу Фискалне стратегије за 2018. са пројекцијама за 2019. и 2020. годину, као и пројекције ММФ-а, кретање макроекономских индикатора Србије, дато је у следећој табели :

СРБИЈА	Процена 2018	Пројекција		
		2019	2020	2021
БДП, годишње стопе реалног раста, %	3,5 %	3,5%	4,0%	4,0%
Инфлација, крај периода, у %	2,7%	3,0%	3,0%	3,0%

Наведени параметри су основа коју би требало да користе буџетски корисници за припрему предлога финансијских планова за 2019. годину. У наставку су дате смернице према анализи буџета за шест месеци 2018.године и стања и ликвидности буџета града Бора.

НАПОМЕНА: Обзиром да се доношење Фискалне стратегије и Упутства за припрему буџета локалне власти за 2019. и наредне две године очекује у наредном периоду, уколико се догоди да дође до одступања у величинама наведених параметара, у даљем поступку припреме буџета наведене пројекције макроекономских показатеља биће усаглашене. У складу са истим, корисници буџетских средстава биће благовремено обавештени како би извршили неопходне корекције у предлозима финансијских планова за 2019. и наредне две године.

Законом о буџетском систему утврђено је да се пројектовање прихода и расхода врши за 2019. годину и две наредне године (2020. г. и 2021. г.) Обзиром да са нивоа Републике Србије односно Министарства финансија није стигло упутство за припрему буџета локалне власти за 2019 и за две наредне године, како би смо испоштовали законске обавезе, за пројекцију у 2021. г. користимо параметре дате од стране ММФ-а, привремено до достављања наведеног упутства у поступку планирања буџета за 2019. г.

Економска политика у наредне три фискалне године, према Фискалној стратегији за 2018 са пројекцијама за 2019 и 2020., биће усмерена на:

- очување фискалне стабилности уз подршку расту,
- одржив привредни раст и развој конкурентне привреде,
- процес приступања ЕУ,
- равномеран регионални развој Републике.

Приоритет **фискалне политике** биће:

- убрзање силазне путање јавног дуга,
- повећање капиталних инвестиција,
- повећање пензија и плата у једном делу јавног сектора,
- смањење пореског оптерећења зарада,
- јачање правног оквира фискалне одговорности и унапређење буџетског система,
- смањивање фискалног дефицита и његово неинфлаторно финансирање,
- ниско и стабилно пореско оптерећење привреде, уз јачање пореске дисциплине,
- чврсто ограничење текуће јавне потрошње,
- повећање јавних инвестиција,
- даља рационализација јавног сектора,

- јачање фискалне дисциплине у јавним предузећима на републичком и локалном нивоу.

Смернице **монетарне политике**, према Фискалној стратегији, свде се на истицање самосталности НБС у утврђивању и вођењу монетарне политике, али и на сарадњу са Владом у утврђивању режима девизног курса и спровођења политике девизног курса, као и Стратегије динаризации. Активно ће се радити на развијању стратегије смањења високог степена евроизације који представља ризик за финансијску стабилност и ограничење за вођење монетарне политике.

Све додатне информације везане за макроекономску политику земље, фискални оквир и структурне реформе у трогодишњем периоду дате су у Фискалној стратегији која се може пронаћи на сајту Министарства финансија Републике Србије (<http://www.mfin.gov.rs>).

3. Опис планиране политике града Бора

У периоду од 2019. до 2021. године град Бор ће обављати изворне, поверене и пренесене надлежности у складу са Уставом Републике Србије и Законом о локалној самоуправи, као и другим законским и подзаконским актима којим се регулише ова област у земљи. Сходно томе, град ће наставити са пословима:

- урбанизма и просторног планирања;
- изградње и одржавања локалне комуналне и саобраћајне инфраструктуре;
- обављања комуналних послова, као што су прикупљање и одношење смећа, управљање отпадних водама, водоснабдевање и топлификација и др.;
- одржавања и изградње јавне расвете;
- вођења бриге о зеленим површинама, локланим парковима и објектима за рекреацију;
- уређења локалног саобраћаја и јавног транспорта;
- организације културних и спортских активности и манифестација;
- вођења бриге о младима и старима;
- вођења бриге о социјално угроженом становништу;
- установљења и рада локалних установа у култури;
- вођења политике локалног економског развоја;
- опорезивања, финансијског управљања и буџетирања;
- пружање осталих услуга грађанима и привреди у складу са Законом.

Наравно у складу са уставно-правним поретком земље, град Бор ће обављати поверене и пренесене послове из области:

- државне управе;
- социјалне заштите;
- здравствене заштите;
- предшколског, основног и средњег образовања;
- екологије и очувања животне средине.
- рада инспекцијских служби и сл.

Поред вршења законом обавезујућих активности, град Бор ће радити у складу са приоритетима, стратешким циљевима и програмима који су дефинисани Стратегијом одрживог развоја општине Бор за период од 2011 до 2021. године.

Сходно визији развоја у будућности град Бор је утврдио следеће приоритете, стратешке циљеве и програме у 2019. години:

- Развој привреде и запошљавање,
- Отварање новог инвестиционог циклуса,
- Развој пољопривреде и села,
- Наставак успешне и професионалне сарадње са донаторима,
- Свеобухватна социјална заштита,

- Развој омладинске политике и брига о старим особама,
- Развој културе и туризма.

Са аспекта финансијског менаџмента, активности у политици јавних прихода и расхода буџета града Бора у 2019. години биће усмерене ка следећим принципима:

- Вођење фискалне политике усклађене са принципима фискалне одговорности и фискалним правилима;
- Наставак активности локалне пореске администрације на реалном обухвату и ефикасној наплати припадајућих изворних прихода
- Чврста контрола плата и рационализација запослених у јавном сектору у складу са утврђеним фискалним правилима;
- Адекватно финансирање функционисања буџетских корисника;
- Замрзавање текућих расхода и то: заустављањем даљег пораста личне потрошње и материјалних издатака и наставак процеса рационалније потрошње код свих буџетских корисника;
- Интезивирање финансирања капиталних пројеката;
- Контрола пословања у јавним предузећима, чији је оснивач град Бор;
- Наставак започетих активности из претходне године на реализацији основних циљева у политици локалних јавних прихода и расхода:

- примена принципа „оперативно-техничке спремности“ инвестиција, у смислу да се у буџету могу прихватити само они захтеви корисника за инвестиционим улагањима који су у таквом степену спремности, да се са њиховом реализацијом може отпочети одмах по усвајању буџета (по Уредби о садржини, начину припреме и оцене, као и праћењу спровођења и извештавању о реализацији капиталних пројекта („Службени гласник РС“, број 63/17) и Правилнику о садржини, роковима и поступку достављања инвестиционе документације за капиталне пројекте („Службени гласник РС“, број 18/18));

- смањење нерационалне потрошње и повећање инвестиционе потрошње;
- финансирање израде пројектно-техничке документације за инвестиционе активности на терет буџета за све кориснике буџета;
- интезивирање потребних активности на обухвату укупне имовине општине (станови, локали, земљиште), устројавање у вези са тим потребних евиденција и њено стављање у функцију;
- примена успостављених процедура у контроли утрошка јавних прихода, нарочито средстава додељених путем конкурса;
- унапређење процеса управљања расходима, кроз јачање планске функције буџетских корисника у сагледавању и изради својих финансијских планова.

- већи пољопривредни буџет општине Бор и већа контрола утрошка средстава на терену.

Успостављањем нових процедура за извршавање буџета у складу са Упутством о раду трезора повећава се финансијска дисциплина буџетских корисника. Циљ успостављања ових процедура је ефикасна и фер расподела расположивих средстава буџета општине у складу са Законом и спречавање стварања обавеза мимо дозвољених апропријација. Придржавање прописаних процедура је неопходно како би корисници успели да у року измирују своје текуће обавезе али и заостале обавезе, те стога **апелујемо на све буџетске кориснике на максималну штедњу и опрезност приликом преузимања нових обавеза.**

Што се тиче међународних организација очекује се наставак сарадње са Европском комисијом, ГИЗ-ом, УНДП-ом и другима на конкурсима, добијању и реализацији пројеката.

Успостављањем и унапређењем планирања и расподеле средстава по програмском моделу, створиће се основ за обезбеђивање веће ефикасности и конкурентности привреде као и делотворност јавне потрошње.

Социјална помоћ грађанима ће и даље имати значајан удео у буџету општине с тим што се планира посебна пажња на особе са инвалидитетом.

Кретање расхода у 2019. години доминантно ће бити одређено санирањем негативних утицаја кризе. У том смислу пројектоваће се смањење учешћа јавне потрошње, вршиће се исплата неизмирених обавеза, а остатак средстава усмериће се за инвестициона улагања. Ниво средстава који ће преостати за капиталне пројекте и комунални програм у директној је зависности од висине наменских републичких трансфера за 2019. годину.

Политику јавне потрошње општине чини и потрошња јавних предузећа и установа чији је оснивач општина Бор. Неопходно је у будућем периоду да се дефинишу јасни критеријуми по којима јавна

предузећа и установе бирају пројекте које финансирају. Фискалном стратегијом је предвиђена чвршћа контрола расхода у јавним предузећима чије оснивач Република или локална самоуправа.

Потребна је изразито наглашена рационализација трошкова у свим јавним предузећима, поготову оним који се финансирају на име субвенција обзиром да се иде на смањење субвенција из буџета локалних самоуправа, инсистирање на изради и доношењу реалних планова и програма развоја и програма субвенција јавних предузећа.

4. Процене примања и издатака буџета града Бора за 2019. годину

На основу примене одредби важећег Закона о финансирању локалне самоуправе, последњих измена пореских закона, првог ребаланса Одлуке о буџету општине Бор за 2018. годину, извештаја о извршењу буџета општине Бор за првих шест месеци 2018. године и анализа које су извршене од стране Одељења за финансије Градске управе Бор, процена је да би укупан обим буџета у наредној фискалној години требао бити мањи у висини од око 381 милион динара (упоређење је у односу на први ребаланс буџета 2018. године и без лимита).

У наредној табели -Пројекција обима и структуре буџетских прихода, може се видети обим и структура буџетских средстава у посматраном периоду, узимајући у обзир лимитирана средства.

Смањење пројекција прихода последица је неколико фактора.

У 2019. години у односу на претходну годину, тенденција пада пореза на зараде се наставља, обзиром да је у 2019. години, као мера штедње, најављен могућ наставак рационализације запослених у јавном сектору. Овај приход је најважнији појединачни приход града Бора, а пошто је у директној вези са бројем легално запослених на територији општине Бор, свака промена у запослености имаће велики утицај на буџет општине и на расподелу средстава. Са друге стране, повећање овог прихода у односу на 2018. годину резултат је добијања статуса града и расподеле прихода од пореза на зараде са 74% на 77% граду. Овај приход остаје у истом планираном износу као у 2018. години (после првог ребаланса).

Умањење је извршено, код текућих и капиталних трансфера јер је неизвесно да ли ће их бити, односно нису планирани датом пројекцијом.

Један од већих уступљених прихода који се очекује и у 2019. години у истом остварењу као и у 2018. години је накнада за коришћење природних добара.

Што се тиче изворних прихода, обзиром на усвајање УППР-а очекује се отплата рата по репрограму и редовно измиривање редовних обавза на име категорије изворних прихода, као и наставак администрирања накнаде за коришћење грађевинског земљишта а односи се на наплату заосталог дуга са каматом. Накнада за коришћење градског грађевинског земљишта приказана је у износу измирења заосталих обавеза обвезника са каматама.

Непорески приходи (таксе, накнаде и продаја добара и услуга) зависе од тражње и привредних активности и сматрамо да ће раст ових прихода бити успоренији.

У протеклом периоду формирала су се значајна неутрошена средства која су се углавном пребацивала у наредни период. Уколико би, дошло до пада ликвидности и слабије наплате текућих прихода, може доћи до убрзаног трошења ових средстава и повећања фискалног дефицита. Иако утиче на укупан ниво дефицита овако генерисан део фискалног резултата не утиче на ниво јавног дуга у тренутку његовог стварања, али може неповољно да делује на ниво ликвидности у будућности и ствара у некој мери погрешну слику о стању јавних финансија. Обзиром да Закон о буџетском систему дефинише наменске приходе, ова неутрошена средства почела су се од 2017. године ослобађати од наменске потрошње, односно трошила су се наменски до нивоа планираних наменских расхода. Тако је настављено и у 2018. години.

Такође, процена обима буџета за 2019. годину и наредне две године извршена је под условом да се буџет општине Бор додатно не задужује код пословних банака.

Дакле, обзиром да се на основу Закона о буџетском систему мора успоставити равнотежа између прихода и расхода, и обзиром да на страни расхода у лимитирана средства нису ушли поједини расходи и издаци, односно процена је смањена за лимитирана средства, тако је морала и процена на страни прихода бити смањена за исти износ – за 2019. годину у износу од 727,3 милиона динара, за 2020. годину у износу од 798,0 милиона динара и за 2021. годину у износу од 931,3 милиона динара.

У наредној табели приказана је процена прихода и примања за 2019. годину, са пројекцијом за 2020. и 2021. годину.

Табела - Пројекција обима и структуре буџетских прихода и примања

Редни број	Назив прихода	2018 после првог ребаланса	2019	2020	2021
		Износ у мил. дин.	Износ у мил. дин.	Износ у мил. дин.	Износ у мил. дин.
А)	ИЗВОРНИ ПРИХОДИ	779,1	677,7	710,7	724,4
1	Порез на имовину	333,8	263,5	289,4	302,4
2	Локалне комуналне таксе	28,0	25,5	27,5	27,5
3	Накнаде за уређење и коришћење грађевинског земљишта	9,0	5,0	3,0	1,0
4	Посебна накнада за заштиту и унапређење животне средине	290,5	290,5	290,5	290,5
5	Приход од давања у закуп	32,5	32,5	32,5	32,5
6	Остали изворни приходи	85,3	60,8	67,8	70,5
Б)	УСТУПЉЕНИ ПРИХОДИ	1.429,5	1.304,7	1.316,3	1.317,7
1	Порез на зараде	754,9	730,0	710,0	710,0
2	Порез на друге приходе	77,0	50,0	50,5	50,5
3	Порез на приходе од самосталних делатности који се плаћа према стварно оствареном приходу самоопорезивањем	41,0	21,0	21,5	21,5
5	Накнада од коришћења природних добара	446,6	426,0	440,0	440,0
6	Остали уступљени приходи	110,0	77,7	94,3	95,7
В)	ПРИХОДИ ОД ТРАНСФЕРА	252,9	227,0	227,0	227,0
Г)	ПРИМАЊА ОД ПРОДАЈЕ НЕФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ	18,6	13,5	16,0	17,0
	Укупно - само буџетска средства (без извора 13)	2.480,1	2.222,9	2.270,0	2.286,1
	Извор 13	206,4	82,8	61,8	61,8
	УКУПАН ОБИМ БУЏЕТА	2.686,5	2.305,7	2.331,8	2.347,9

У наредној табели приказана је процена расхода и издатака за 2019. годину, са пројекцијом за 2020. и 2021. годину.

Табела - Пројекција обима и структуре буџетских расхода и издатака

Економ. класифика.	Издаци	2018 после првог ребаланса Износ у мил. дин.	2019 Износ у мил. дин.	2020 Износ у мил. дин.	2021 Износ у мил. дин.
1	2	3			
410	Расходи за запослене	411,4	0	0	0
411	Плате, накнаде и додаци за запослене	321,6	0	0	0
412	Социјални доприноси (на терет послодавца)	58,2	0	0	0
414	Социјална давања запосленима	14,5	0	0	0
415	Накнаде за превоз на посао и са посла	11,2	0	0	0
416	Награде и други посебни расходи	5,9	0	0	0
420	Коришћење роба и услуга	833,9	567,5	553,2	560,0
421	Стални трошкови	216,6	222,7	229,4	236,2
422	Трошкови за пословна путовања	2,1	2,0	2,0	2,0
423	Опште услуге по уговору	126,0	113,0	113,0	113,0
424	Специјализоване услуге	64,5	34,3	34,3	34,3
425	Текуће поправке и одржавање	363,7	135,5	114,5	114,5
426	Материјали	61,0	60,0	60,0	60,0
440	Отплата камата	10,7	5,4	5,4	5,4
441	Отплата домаћих камата	0,1	0	0	0
444	Пратећи трошкови задуживања	3,7	5,4	5,4	5,4
450	Субвенције	420,7	306,9	265,9	254,9
451	Субвенције нефинансијским предузећима и орг.	222,4	146,6	105,6	94,6
454	Субвенције приватним предузећима	198,3	160,3	160,3	160,3
460	Трансфери осталим нивоима власти и орг.цоциј.осигурања	235,4	188,6	191,4	194,3
463	Трансфери осталим нивоима власти-школе, цос.зашт. Дотације организацијама обавезног социјалног осигурања	155,0	127,1	129,9	132,8
464	Остале дотације	47,0	45,8	45,8	45,8
465	Остале дотације	33,4	15,7	15,7	15,7
470	Социјална заштита из буџета	139,2	120,1	120,1	120,1
472	Накнаде за социјалну заштиту из буџета	139,2	120,1	120,1	120,1
480	Остали издаци	147,9	140,9	138,9	138,9
481	Дотације невладиним организацијама	54,2	51,5	51,5	51,5
482	Порези, обавезне таксе и казне наметнуте од једног нивоа власти другом	12,2	11,4	11,4	11,4
483	Новчане казне и пенали по решењима судова	46,5	43,0	41,0	41,0
485	Накнада штете за повреду или штету нанету од држ.орг.	35,0	35,0	35,0	35,0
484	Накнада штете настале услед елементар.непогода	0	0	0	0
510	Основна средства	445,6	243,7	253,7	137,8
511	Зграде и грађевински објекти	390,2	194,9	204,9	89,0
512	Машине и опрема	50,3	43,7	43,7	43,7
513	Остале некретнине и опрема	1,5	1,5	1,5	1,5
515	Остала основна средства	3,6	3,6	3,6	3,6
520	Залихе	0	0	0	0
523	Робе залихе за даљу продају	0	0	0	0

540	Земљиште	18,5	5,2	5,2	5,2
541	Земљиште	18,5	5,2	5,2	5,2
610	Отплата главнице	0,7	0	0	0
611	Отплата главнице домаћим кредиторима	0,7	0	0	0
499000	Средства резерви	22,5	0	0	0
499110	Стална резерва	2,2	0	0	0
499120	Текућа резерва	20,3	0	0	0
	Укупно - само буџетска средства (4+5+6+13)	2.686,5	1.578,3	1533,8	1.416,6
	Обим средстава који није ушао у лимите		727,3	798,0	931,3
	УКУПАН ОБИМ БУЏЕТА	2.686,5	2.305,6	2.331,8	2.347,9

Расходи и издаци који нису ушли у лимитирана средства (остали расходи и издаци), односно нису лимитирана, већ се планирају на основу инструкција овог Упутства су:

-код свих директних, индиректних корисника и индиректних корисника другог нивоа власти група 41 (обухваћене су и економске класификације 411 и 412) и економска класификација 465 која се односи на уплату разлике у плати у буџет Републике Србије;

-код Раздела Скупштине града група 48-Дотације невладиним организацијама - финансирање политичких активности, обзиром да се планира у складу са Законом и зависи од планираних пореских прихода;

- код индиректних корисника другог нивоа власти поред групе 41 (обухваћене су и економске класификације 411 и 412) и економска класификација 472. Основне и средње школе дужне су да прикажу појединачно потребу за средствима на овим економским класификацијама;

- код Раздела Градске управе стална и текућа резерва, као и средства Републичког комесаријата за избегла и расељена лица и

-код свих корисника буџетских средстава пројекти, осим капиталних који се финансирају у више година и који су приказани у Општем делу одлуке о буџету за 2018.годину и пројеката који се финансирају наменским средствима;

-код свих корисника у оквиру програмских активности економска класификација 511, осим ако се односи на наменска средства.

Уставом Републике Србије, Законом о локалној самоуправи, Законом о буџетском систему, Законом о буџету Републике Србије, али и другим релевантним законским и подзаконским актима регулисано је који се јавни расходи финансирају из буџета општине Бор . Овде прилажемо листу неких од најважнијих закона:

- Закон о предшколском образовању и васпитању.
- Закон о основама система образовања и васпитања.
- Закон о култури.
- Закон о спорту.
- Закон о здравственој заштити и закон о здравственом осигурању.
- Закон о заштити животне средине.
- Закон о заштити ваздуха.
- Закон о заштити природе.
- Закон о управљању отпадом.
- Закон о комуналној делатности.
- Закон о јавним предузећима.
- Закон о пољопривреди и руралном развоју.

- Закон о туризму.
- Закон о матичним књигама.
- Закон о финансирању политичких активности.
- Закон о јавној својини.
- Закон о јавном информисању и медијима.
- Закон о планирању и изградњи....

5. Обим средстава који може да садржи предлог финансијског плана буџетског корисника за буџетску годину

Обзиром да је у току разматрање нове униформне листе програма и програмских активности од стране СКГО и Министарства финансија, као и нове листе циљева и индикатора, Ваш задатак ће бити да предложите Ваше финансијске планове кроз линијски буџет, а кроз програмски буџет када се униформне листе програма и програмских активности и циљеви и индикатори усвоје од надлежних органа и доставимо Вам их. Програмске табеле се не достављају, али наративно, кроз образложење, приказујете свој предлог пратећи програмске табеле - програме, програмске активности и пројекте.

Предлози финансијских планова буџетских корисника у 2019. години попуњавају се на основу достављеног обима-лимита средстава од стране Одељења за финансије. Од буџетских корисника очекује се да одговорно и у складу са својим потребама, као и могућностима укупног буџетског оквира, делотворно распореде предложени обим средстава по програмима, програмским активностима и пројектима. **Укупан збир предлога не сме да прелази укупан предложени обим-лимит средстава додељен буџетском кориснику.** Уколико се услед доношења нових прописа укаже потреба за активностима, односно услугама који нису постојали у буџетима претходних година, а изискују повећање финансијских средстава потребних за њихову реализацију, буџетски корисник је у обавези да у оквиру садржаја програма, односно програмских активности или пројекта, детаљно образложи да се ради о новим активностима, односно услугама за које је потребно обезбедити средства изнад лимита утврђених овим упутством. Уколико корисник има потребе за додатним програмима, текућим активностима и/или пројектима, чије остварење премашује износ предложеног обима буџетских средстава, посебно ће те програме/текуће активности/пројекте исказати као захтев за додатно финансирање програма/текуће активности/пројекта.

У процесу планирања средстава мора се поштовати исказивање прихода и примања, односно расхода и издатака на основу система јединствене буџетске класификације, у складу са стандардним класификационим оквиром утврђеним у *Правилнику о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем* (Службени гласник РС, бр. 16/16, 49/16, 107/16, 46/17, 114/17, 20/18 и 36/18).

Планирање, извршавање и контрола финансијског плана директног буџетског корисника и индиректних буџетских корисника вршиће се на шестом нивоу економске класификације а индиректних корисника другог нивоа власти (школе, Регионални центар за таленте, Центар за социјални и Историјски архив) на четвороцифреном нивоу. Остали корисници јавних средстава (јавна предузећа, физичка култура, установе у ликвидацији...) планирају на троцифреном нивоу и достављају предлог само на обрасцима за израду програмског буџета када буду били обрасци достављени, а на основу овог упутства достављају предлог наративно и преко табеларног прегледа својих финансијских планова, а јавна предузећа у оквиру програма пословања и програма за субвенције детаљније рашчланују и приказују расходе и издатке.

Предложени износи средстава исказују се у апсолутним износима, с тим што задње три цифре морају бити нуле.

Приликом планирања предлога финансијског плана треба имати у виду следеће параметре:

- Износ средстава потребних за исплату плата.

Износ средстава се планира на основу постојећег (дозвољеног) броја извршилаца, према утврђеним коефицијентима и важећој основици за обрачун плате, без планираног увећања,

обзиром на донет Закон о систему плата запослених у јавном сектору („Службени гласник РС“, број 18/2016 и 108/16), који је ступио на снагу 9.3.2016.године а примењује се од 1.1.2017.године, осим члана 10. и чланова 37-39. Закона, који су требали да се примењују али нису донети потребни акти од стране Владе РС, а односе се на прелазне одредбе којима је уређен рок за доношење подзаконских прописа, обавезу усклађивања коефицијаната у прописима којима се уређује висина плата са Законом и усаглашавање посебних закона, и обзиром и да није усвојен акт Владе РС о максималном броју запослених у 2018. години, који нам је такође смерница за дефинисање масе за плате за одређен број запослених у 2019.години, као и обзиром на Закон о запосленима у аутомним покрајинама и локалним самоуправама („Службени гласник РС“, број 21/2016,...113/17) који је ступио на снагу 12.3.2016. године, а примењује се од 1.12.2016. године (кадровски план мора бити усаглашен са средствима буџета у 2019. години, односно са нацртом буџета у 2019. години).

Крајем прошле године извршене су измене Закона о систему плата тако што је рок примене одложен за 1.1.2019.године, као и примена закона о платама и посебних закона којим се уређује радноправни статус за запослене у јавним службама.

Одредбама члана 7.Закона о систему плата од 2019.године увешће се јединствена основица за све запослене на које се примењује овај закон. Иста ће бити одређена у Закону о буџету РС за 2019.годину. Изузетак од јединствене основице прописан је за између осталог и за локалне самоуправе које ће моћи утврдити исту или нижу основицу од основице утврђене Законом о буџету РС за 2019.годину, с тим ако се одреди нижа основица мора се детаљно образложити. Такође, основицом која се одреди не сме се пробити укупна маса средстава за плате одређена одлуком о буџету. И на крају основица се не може мењати у току календарске године.

Очекује се од Владе РС да донесе Уредбу о коефицијентима, како би се на основу ове уредбе и уредбе о каталогу радних места могла утврдити основна плата запослених

Уколико у упутству Министарства финансија буду предвиђене промене нивоа плата у 2019.години и уколико буде прописана основица Законом о буџету РС за 2019.годину, благовремено ћемо Вас обавестити о усклађивању.

Потребно је попунити стари Прилог број 1, обзиром да су поља у Прилогу 1 из 2018.године закључана.

Планирање броја запослених за 2019. годину директно је повезано са претходно наведеним. Приликом планирања предлога финансијског плана треба имати у виду да се до краја 2019. године, а у складу са Законом о буџетском систему, радни однос са новим лицима може засновати уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење Министарства. Укупан број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге и лица ангажованих по другим основама, код корисника јавних средстава, не може бити већи од 10% укупног броја запослених. Изузетно, број запослених на одређено време због повећаног обима посла, лица ангажованих по уговору о делу, уговору о привременим и повременим пословима, преко омладинске и студентске задруге и лица ангажованих по другим основама, код корисника јавних средстава, може бити већи од 10% укупног броја запослених, уз сагласност тела Владе, на предлог надлежног министарства, односно другог надлежног органа, уз претходно прибављено мишљење Министарства.

- У оквиру осталих расхода са групе конта 41 не могу се планирати исплате награда и бонуса предвиђених посебним и појединачним колективним уговорима, осим јубиларних награда за запослене који су то право стекли у 2019. години, као ни награде и бонусе који према међународним критеријумима представљају нестандартне, односно нетранспарентне облике награда и бонуса.

Износ средстава потребних за социјална давања запослених (економска класификација 414) планирати реално.

Потребно је навести планирани број запослених (сачинити списак лица) који ће у току 2019. године остварити право на отпремнину и исказати потребу у средствима за исплату отпремнине.

Износ средстава за исплату превоза са посла и на посао (економска класификација 415) планирати према броју извршилаца за 2019. годину.

Износ средстава за јубиларне награде (416) се мора прецизно и одговорно планирати код свих буџетских корисника. Потребно је да сваки буџетски корисник, у образложењу наведе списак запослених који ће у 2019. години остварити право на јубиларну награду као и потребне износе. Оним запосленима за које се у току 2019. године испостави да имају право на јубиларну награду а не налазе се на списку биће, након приложене потребне документације, исплаћена јубиларна награда стим што ће се за тај износ умањити средства на другим контима у оквиру финансијског плана буџетског корисника.

- У оквиру групе конта 42 треба сагледати могућност уштеде, пре свега, у оквиру економских класификација 422 - Трошкови путовања, 423 - Услуге по уговору и 424 - Специјализоване услуге и настојати да се не угрози извршавање сталних трошкова (421 - Стални трошкови). Износ средстава за сталне трошкове (економска класификација 421) планира се на основу шестомесечног извршења ових расхода у 2018. години и очекиваног нивоа сталних трошкова до краја године, увећан за пројектовану инфлацију за 2019. годину (3,0%). Поред тога, сви буџетски корисници који су потписали репрограм дуговања са ЕПС-ом у оквиру својих предлога финансијских планова обухватају преостале рате из репрограма. С обзиром на енормне трошкове електричне енергије и осталих енергената апелује се на све буџетске кориснике да осветљење, клима уређаје и грејна тела користе максимално рационално. И даље ће се примењивати ограничења за утрошак комуникацијских услуга и плаћања овог трошка средствима из буџета општине Бор.

Потребно је размотрити престанак плаћања стручних публикација које нису од есенцијалне важности за рад запослених, као и престанак плаћања чланарина у удружењима и савезима које нису неопходне за рад буџетских корисника.

Трошкове репрезентације (4237-трошкови репрезентације), као чисте дискреционе расходе, планирати уз максималну штедњу и одговорношћу према пореским обвезницима који издвајају значајна средства из својих кућних буџета за функционисање органа општине. И даље се из буџета општине Бор неће извршавати обавеза корисника за угоститељске услуге (4236-угоститељске услуге).

Приликом планирања расхода на име накнада за рад ангажованих ван радног односа (економска класификација 423 – Услуге по уговору) треба планирати у складу са Законом о привременом уређивању основица за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава, којим је уређено смањење других сталних примања. Потребно је да буџетски корисници у буџетској процедури преиспитају и потребу смањења других накнада за рад, које нису обухваћене Законом (уговори о делу, привремено повремене послови и др), а све у циљу великих потреба фискалног прилагођавања.

- Средства за текуће одржавање опреме и објеката (425) планирају се по приоритетима и то до нивоа планираног у 2018. години и мање.

- Износ субвенција у 2019. години треба планирати у истом нивоу као у 2018. години (пре првог ребаланса), са могућношћу умањења, обзиром да се Програмом за субвенцију требају планирати могућности умањења субвенција. Средства и намена **инвестиција** у Програмима пословања јавних предузећа морају бити усаглашена са средствима и наменама које се планирају у Одлуци о буџету општине за 2019. годину и одлукама других индиректних корисника буџетских средстава односно буџетског фонда за заштиту животне средине, који учествује у финансирању предвиђених инвестиција у Програмима пословања јавних предузећа за 2019. годину. Напомињемо да се неће планирати средства јавним и јавно комуналним предузећима без предложеног програма за субвенције и подсећамо да се субвенције из буџета општине могу дати само за капиталне издатке, одржавање ликвидности и обртна средства.

- Остали расходи (група конта 48) планирају се највише у износу који је опредељен Одлуком о буџету општине Бор за 2018. годину.

- Набавку административне опреме и других основних средстава (економска класификација 512-Машине и опрема) за редован рад који се не сматрају капиталним инвестицијама у смислу вишегодишњих пројеката, потребно је планирати уз максималне уштеде - само за набавку неопходних средстава за рад. Неће се извршити плаћање из буџета општине за набавку опреме која није планирана финансијским планом на почетку године и није прецизно наведена у образложењу. Приликом планирања набавке информисати се о свим алтернативним изворима финансирања као што су конкурси и фондови међународних организација, републичких органа и других донатора. Финансирање набавке неопходне опреме вршити из буџета општине уколико су исцрпљене све могућности финансирања из донација, спонзорства и сопствених прихода.

У складу са чланом 54. став 3. Закона сви буџетски корисници могу преузети обавезе по уговору само за капиталне пројекте у складу са предвиђеним средствима из прегледа планираних капиталних издатака буџетских корисника за текућу и наредне две буџетске године у општем делу буџета за текућу годину.

Подсећамо као новина у планирању и предлагању, сходно наведеном, јесте и да је од 1.1.2018.године на снази Уредба о садржини, начину припреме и оцене, као и праћењу спровођења и извештавању о реализацији капиталних пројеката „Службени гласник РС“, број 63/17), којом је дефинисано шта се сматра капиталним пројектом и која је инвестициона документација у свакој фази потребна за финансирање. На основу Уредбе донет је Правилник о садржини, роковима и поступку достављања инвестиционе документације за капиталне пројекте („Службени гласник РС“, број 18/18). Обзиром да су Правилником ближе утврђени садржај, рокови и поступак достављања инвестиционе документације и обзиром на почетак примене Уредбе и Правилника, јасно је да предлагање капиталних пројеката за финансирање почиње од припреме буџета за 2019.годину и наредне две године.

Буџетски корисници, као предлагачи, који планирају реализацију капиталних пројеката морају примењивати Уредбу и Правилник и потребно је до рока који одреди директни корисник, као овлашћени предлагач, доставити на обрасцу из Правилника Ки предлоге капиталних пројеката који ће бити укључени у план јавних инвестиција локалне власти за 2019.годину и наредне две године, а директан корисник је потребно до 1.септембра доставити у писаном и електронском облику предлоге обједињене у Прилогу 2 и 2а. Комисија за капиталне инвестиције, коју образује председник Општинског већа, до 15.09.2018.године треба извршити рангирање капиталних пројеката средње и велике вредности по секторима, а на основу достављених предлога за укључивање у план јавних инвестиција. До 1.10.2018.године, Општинско веће је потребно да усвоји нацрт плана јавних инвестиција. Након достављања Упутства за припрему буџета локалних власти од стране Министарства финансија и доставе Измене и допуне Упутства од стране Одељења за финансије, директни корисници ће моћи ревидирати свој предлог, а затим и Општинско веће.

Овакво Законско решење је уведено са циљем да се спречи самовољност руководиоца буџетских корисника приликом преузимања обавеза за капиталне пројекте без одобрења надлежног извршног органа.

Да подсетимо:

У складу са Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, број 93/12) издаци за капиталне пројекте се исказују за три године. Да би се ова законска одредба применила (члан 28. Закона о буџетском систему), у општем делу одлуке у буџету, општина Бор треба планиране капиталне пројекте за буџетску и наредне две године, приказати у табели (Табела 2. и 2а Преглед капиталних пројеката даје се у прилогу).

На контима групе 51, 52 и 54 планирају се средства за капиталне пројекте.

Капитални пројекти су пројекти чија реализација (извођење) траје дуже од годину дана и чији је век трајања, односно коришћења дужи од пет година. Капитални пројекти укључују вишегодишње финансирање и релативно велике издатке у садашњости, за које се очекује да ће

генерисати корист односно добит у годинама након реализације.

Услед сложених и бројних процедура приликом планирања, припреме и реализације капиталних пројеката, њихово пројектовање и изградња могу по динамици реализације трајати више од годину дана, а самим тим углавном подразумевају вишегодишње издатке. Капитални пројекти утичу на будуће буџете, што захтева пажљиво планирање.

За реализацију капиталних пројеката потребни су релативно велики издаци у садашњости за које се очекује да ће генерисати корист, односно добит у годинама након реализације.

Због свега наведеног важно је планирати капиталне пројекте по годинама у оном износу који је остварив и одговоран са фискалне и економске тачке гледишта.

У складу са Законом о буџетском систему капитални издаци се исказују за три године у општем делу Одлуке о буџету локалне власти, без обзира да ли се капитални пројекти уговарају фазно по годинама или корисник преузима обавезе по уговору који захтева плаћање у више година. Приликом вишегодишњег планирања капиталних пројеката корисници полазе од:

- Општег дела одлуке о буџету локалне власти за обавезе по уговору које се односе на капиталне издатке и захтевају плаћање у више година, а које су корисници у 2018. години преузели уз сагласност надлежног извршног органа локалне власти, и дужни су да такву обавезу укључе у финансијски план у години у којој обавеза доспева у износу обавезе за ту годину и планирају по годинама у оквиру лимита на свом разделу;

- Општег дела одлуке о буџету локалне власти за капиталне пројекте за које нису преузете вишегодишње обавезе у 2018. години, корисници су у обавези да анализирају физичку и финансијску реализацију тих капиталних пројеката, у циљу ефикасније алокације средстава, као и да укључе капиталне издатке у финансијски план и планирају по годинама у оквиру лимита на свом разделу, за пројекте чија је даља реализација оправдана. На основу урађених анализа, корисници могу одустати од пројеката чија је даља реализација неоправдана;

Такође, корисници могу планирати издатке за нове капиталне пројекте у 2018. години и наредне две године.

Предност у планирању нових капиталних пројеката на извођењу радова треба дати онима који су спремни за реализацију (који имају пројектно - техничку документацију, грађевинску дозволу, као и документацију неопходну за спровођење поступка јавне набавке). Такође, важно је планирати капиталне пројекте по годинама у оном износу који је остварив и одговоран са фискалне и економске тачке гледишта, имајући у виду низак ниво реализације пројеката у претходним годинама.

Корисници су у обавези да, поред издатака за вишегодишње пројекте, искажу и капиталне издатке за једногодишње пројекте, односно за пројекте чија реализација траје годину дана.

На основу свеобухватне процене потреба, потребно је да рангирате капиталне пројекте по приоритетима, у складу са усвојеним стратешким документима, водећи рачуна да приоритет у финансирању имају већ започети пројекти, чија је даља реализација оправдана.

Капитални пројекти се односе на:

1. изградњу (куповину) зграда и грађевинских објеката и објеката инфраструктуре од интереса

за локалну самоуправу;

2. унапређење односно капитално одржавање постојећих зграда и грађевинских објеката и објеката инфраструктуре од интереса за локалну самоуправу;

3. обезбеђивање земљишта;

4. пројектно планирање;

5. набавку опреме и машина чији је век трајања односно коришћења дужи од пет година.

Приликом планирања буџета капиталних пројеката за три године потребно је поред

средстава из буџета локалне самоуправе, укључити и средства из других извора (донације, средства буџета Републике Србије итд.) намењена за њихову реализацију само у износу за који се процењује да ће бити повучен у тој години, имајући у виду уговором дефинисане рокове, услове и динамику повлачења средстава итд.

Корисници буџета достављају кратко образложење и сву потребну документацију по Уредби и Правилнику.

Директни корисници буџетских средстава пројекте рангирају по приоритетима на основу свеобухватне процене потреба, који ће се утврдити на основу следећих критеријума: релевантности пројекта за остваривање стратешких циљева из надлежности буџетских корисника, односа трошкова и користи пројекта (укључујући нето садашњу вредност, интерну стопу рентабилности, периода повраћаја улагања, коефицијената трошкова и користи и др.), потенцијалних ризика за реализацију пројекта, ефеката пројекта на друштвени, економски, регионални и еколошки одрживи развој, с тим да приоритет у финансирању имају већ започети пројекти. У циљу унапређења планирања капиталних пројеката веома је значајна благовремена припрема пројеката која подразумева да пројекат пролази кроз фазе предлагања, пројектне идеје, прединвестиционе фазе, фазе укључивања у буџет и инвестиционе фазе.

За финансирање прединвестиционе фазе пројектног циклуса (израду претходне студије изводљивости, односно претходне студије оправданости са генералним пројектом, као и студије изводљивости, односно студије оправданости са идејним пројектом), директни корисници буџетских средстава планирају средства за израду инвестиционе документације за капиталне пројекте из своје надлежности у оквиру одређене програмске активности, односно у оквиру одређене позиције у финансијском плану у максималном износу 5% од укупно планираних средстава за капиталне инвестиције, у циљу припреме нових капиталних пројекта.

Уколико корисници који нису планирали средства за израду пројектно-техничке документације и за ангажовање стручног надзора, дужни су да наведу који субјект (институција, организација, јавно предузеће итд.) је обезбедио средства за те издатке и у ком износу или ће тај посао корисници обављати у оквиру свог редовног пословања.

Расходи који се финансирају из сопствених и осталих прихода, код корисника код којих је то могуће законски, морају бити у висини процењених сопствених прихода, односно мора постојати равнотежа између планираних прихода и расхода, тако да расходи не могу бити ни већи, ни мањи од пројектованих прихода из сопствених и осталих приход. За кориснике је исказивање расхода који се финансирају из других извора који нису буџетски (сопствени приходи, трансфери од физичких и правних лица и слично), посебно важно, с обзиром да су у складу са Законом о буџетском систему, предвиђене посебне апропријације у Одлуци о буџету из наведених износа прихода. Услов за коришћење остварених сопствених прихода за одређену намену, биће да је расход планиран у буџету.

С обзиром на смањену пројекцију прихода буџетски корисници ће неминовно морати да недостајућа средства за финансирање обезбеђују из осталих извора. Препоручује се свим буџетским корисницима да редовно прате и пријављују пројекте на основу конкурса које расписују надлежна министарства, фондови и међународне организације. Како би запослени могли да адекватно припремају предлоге пројеката за ванбуџетско финансирање и повећају шансе за одобрење истих, потребно је да темељно проуче приручнике за припрему пројеката који се финансирају из фондова Европске уније, амбасада, и других међународних организација. Приручници су лако доступни на интернету а већина њих се може бесплатно преузети са званичног веб сајта Сталне конференције градова и општина (СКГО) и сајта <http://lokalnirazvoj.rs/centar-znanja.html>.

Избор између програма, програмских активности и пројеката вршиће се уз помоћ принципа ефикасности, ефикасности и економичности трошења буџетских средстава, али и мерила која

одражавају развојне приоритете и стратешке циљеве општине за период 2019 - 2021. године.

У складу са чланом 40. Закона, Одељење за финансије је одредило лимите за све буџетске кориснике који представљају највиши износ предлога финансијских планова. Сви буџетски корисници су у обавези да се придржавају утврђених лимита приликом израде предлога финансијских планова. Уколико одређени лимит није довољан за реализацију планираних програма и активности у 2019. години, буџетски корисник подноси захтев за додатна средства кроз линијски и програмски буџет, са детаљним образложењем и извором финансирања из кога ће се финансирати додатне активности.

У предстојећој табели дат је обим средстава који може да садржи предлог финансијског плана за буџетску годину:

Табела - Лимити укупних расхода и издатака по корисницима за 2018. годину и пројекција за 2019. и 2020. годину

Опис	2018 ОДЛУКА О БУЏЕТУ (I први ребаланс)	2019	2020	2021
	у мил дин.	у мил дин.	у мил дин.	у мил дин.
2	3	4	5	6
СКУПШТИНА ГРАДА	20,8	12,5	12,5	12,5
УКУПНО РАЗДЕО 1	20,8	12,5	12,5	12,5
ГРАДОНАЧЕЛНИК	289,8	81,3	81,3	15,4
УКУПНО РАЗДЕО 2	289,8	81,3	81,3	15,4
ГРАДСКО ВЕЋЕ	6,4	1,2	1,2	1,2
УКУПНО РАЗДЕО 3	6,4	1,2	1,2	1,2
АВОБРАНИЛАШТВО ГРАДА БОРА	4,8	0,9	0,9	0,9
УКУПНО РАЗДЕО 4	4,8	0,9	0,9	0,9
ГРАДСКА УПРАВА СА БУЏЕТСКИМ ФОНДОВИМА	1.911,4	1.304,4	1.257,2	1.203,2
ИНДИРЕКТНИ КОРИСНИЦИ	453,3	178,0	180,7	183,4
УКУПНО РАЗДЕО 5	2.364,7	1.482,4	1.438,9	1.386,6
УКУПНО БУЏЕТСКА СРЕДСТВА (БЕЗ ОБИМА СРЕДСТАВА КОЈИ НИЈЕ УШАО У ЛИМИТЕ)	2.686,5	1.578,3	1.533,8	1.416,6

5.2. Средњорочни оквир расхода

Захтеви који се односе на пројекције расхода и издатака за 2020. и 2021. годину исказују се на идентичним табелама, на којима се исказују и расходи и издаци за 2019. годину, с тим што је потребно да се у наслову упише одговарајућа година.

Лимити су за 2020. и 2021. годину одређени исто као за 2019. годину, дакле смернице су по економским класификацијама исте, и код оних економских класификација где је дозвољено увећање за 3,0% за 2019. годину, за 2020. годину и 2021.годину дозвољено је исто 3,0%.

У складу са чланом 41. став 3. Закона о буџетском систему, стручној служби за израду буџета, односно Одсеку за буџет, директни корисници ће доставити непосредно своје предлоге према овом упутству.

Индиректни корисници, индиректни корисници другог нивоа власти (школе, Центар за социјални рад, Историјски архив и Регионални центар за таленте), и остали корисници јавних средстава (Јавна предузећа, БИЦ, председник Комисије за спорт, председник Комисије за пројекте, председник Комисије за доделу станова, Повереник за Комесаријат, ликвидациони управници, за пројекте координациони тим, Црвени крст), подносе предлоге финансијских планова директном кориснику – Општинској управи Бор.

Индиректни корисник буџетских средстава од кога стручна служба у органу управе надлежном за финансије непосредно тражи податке из овог упутства, одговоран је за његово достављање тој служби у прописаном року.

Средства за расходе и издатке за основне и средње школе, као и за центар за социјални рад, регионални центар за таленте и историјски архив, који су индиректни корисници буџета Републике Србије, у захтевима се исказују на економској класификацији 463 - Трансфери осталим нивоима власти и то 4631 – текући трансфери и 4632 – капитални трансфери. Истовремено, за ове кориснике достављају се и сводни подаци исказани према врстама расхода на 4.цифреном нивоу у Табели 2 који су садржани у износу исказаном на економској класификацији 463.

Могуће је, дозвољава се, уз детаљно образложење потребе, одступање од наведених параметара за поједине расходе и планирање већег обима средстава, али је зато неопходно за неку другу врсту расхода извршити умањење.

Предлог за израду финансијског плана за 2019. годину састоји се од:

- Приходи и примања буџетских корисника по економским класификацијама (Табела 1.),
- Финансијски план (Табела 2.),
- Извори финансирања (Табела 3.),
- Преглед броја запослених и средстава за плате за 2019.годину (Прилог 1),
- Преглед капиталних пројеката за период од 2019-2021. године (Прилог 2 и 2а)
- Обрасци за полугодишње извештавање о учинку програма, програмских активности и пројеката за 2018.годину и
- Детаљно писано образложење за финансијски план рашчлањено по контима.

Директан корисник који у својој надлежности има индиректне кориснике, обавезан је да уз ово Упутство достави индиректним корисницима и индиректним корисницима другог нивоа власти и предложени обим средстава за период 2019-2021. године.

Директни корисник буџетских средстава одговоран је за благовремено достављање овог

упутства и табела индиректним корисницима буџетских средстава у његовој надлежности и индиректним корисницима другог нивоа власти, као и за прикупљање финансијских планова индиректних и индиректних корисника другог нивоа власти, и њихово обједињавање. Тако обједињени финансијски планови свих индиректних корисника буџетских средстава достављају се такође у прописаном року.

Буџетски корисник доставља предлог финансијског плана расхода за 2019. годину у форми која подразумева насловну страну са називом и адресом буџетског корисника и податке достављене у прописаним табелама и на начин како је то утврђено овим упутством.

Потребно је у писаном делу истаћи специфичности и потешкоће које су биле везане за реализацију финансијских планова у претходној години како би се избегле одређене грешке у будућности.

Наглашавамо потребу за добром проценом сопствене потрошње за текуће расходе и издатке и дозвољавамо смањење обима за расходе који се у 2018. години реално неће извршити у планираном обиму, а повећање за расходе који се извршавају бржим темпом од планираног и код којих је већ познато да је дошло или ће доћи до раста, а да корисници не могу утицати на њихово смањење. **Буџетски корисник је дужан и да пружи процену ефеката нових политика и инвестиционих приоритета општине, поготово оних који се одражавају на његов рад и финансирање, као и да предложи мере штедње које ће бити саставни део Одлуке о буџету општине Бор за 2019. годину (нпр. ограничење угоститељских услуга...) Ово је важан сегмент комуникације буџетских корисника, Одељења за финансије и Општинског већа.**

6. Техничке напомене у вези са попуњавањем прописаних образаца

Све табеле морају се доставити у штампаном облику. Штампане табеле морају имати печат и потпис функционера директног корисника буџетских средстава.

Приликом попуњавања табела треба водити рачуна о следећем:

- У табелама се попуњавају само бела поља. Такође, не попуњавају се ни колоне „Укупно“ нити ред „Свега“, обзиром да су у ове колоне већ унете формуле за збирове.
- При уношењу износа наводе се само цели динарски износи, без износа пара.
- Не уносе се зарези, односно тачке за одвајање хиљада, с обзиром да су поља форматирана тако да се ови сепаратори аутоматски додељују по уношењу цифре.
- Приликом уношења цифара, треба користити број „0“ (нула) са нумеричке тастатуре, а не слово „О“ (у том случају рачунар приликом учитавања података не препознаје унос као број).
- За сваку функцију отворити посебан документ („ископирати“ одговарајућу табелу онолико пута колико функција имате), и не додавати нове стране у постојећи документ.
- Додавати ред у обрасцима само у случају да не постоји потребан конто.

6.1 Приходи и примања буџетских корисника по економским класификацијама (Табела 1.)

- на предвиђеном месту за Шифру корисника уноси се шифра из јединственог списка буџетских корисника;
- на предвиђеном месту за Назив и Шифру функционалне класификације иста се уноси из шифарника прописаног Правилником о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем (Прилог Упутства су и шифре функционалне класификације),
- потребно је унети приходе и примања са којима буџетски корисници планирају да извршавају

расходе и издатке у 2019. години и наредне две,

- у колонама „Шифра извора“ и „Опис шифре“ прво унети шифру и опис шифре прихода из буџета, прихода из Републике а затим остале приходе и примања (Прилог Упутства су шифре извора финансирања),
- у колони „правни основ остварења прихода“ унети на основу ког закона или подзаконског акта буџетски корисник остварује приходе и примања, осим за приходе из буџета,
- у колоне „Планирани износ у 2018. години“, „Циљна вредност у 2019,2020 и 2021. години“ навести податак који корисник има планиран у 2018. години и који планира да оствари у 2019., 2020. и 2021. години. Планирати и извор 13 – нераспоређен вишак прихода из ранијих година до 2018.године, али не и из 2018. године који ће се распоредити Вашим годишњим финансијским извештајима у 2019. години.

6.2. Финансијски план (Табела 2.)

- на предвиђеном месту за Шифру корисника уноси се шифра из јединственог списка буџетских корисника;
- на предвиђеном месту за Назив и Шифру функционалне класификације уноси се иста;
- у овој табели уписују се подаци које корисник има планиран у 2018. години и које планира да оствари у 2019. години и наредне две године, рашчлањено по економском класификацијама, како из буџета општине Бор, тако и из осталих извора;
- потребно је детаљно описати сваки трошак посебно, односно сваку економску класификацију. Без описа, односно образложења, неће бити планиран износ Одлуком о буџету општине Бор. Ваше писано образложење треба да садржи податке и о организационој структури, активностима и услугама и броју запослених у директним и индиректним корисницима буџетских средстава, броју корисника и висини одређених права (на пример: просечан број корисника социјалне помоћи и како се она извршава, број ангажованих лица путем уговора о делу и разлоге њиховог ангажовања и др.), који се могу финансирати из предложеног обима средстава за 2019 годину.
- Уколико директни буџетски корисник извршава расходе у оквиру више функционалних класификација, за сваку функцију посебно наводи средства.
- Корисник буџетских средстава може тражити недостајућа средства за финансирање, ван лимитираних средстава, тако што ће морати за таква средства посебно попунити табелу 1., 2. и 3, наводећи да су у питању додатна средства. Такође потребно је писано да образложи и опише потребу финансирања, односно да да одговоре на следећа питања:
 - Да ли постоји потреба;
 - На који начин може да буде измирена;
 - Правни основ извршавања додатног расхода.

6.3. Предложени извори финансирања (Табела 3.)

- буџетски корисници би требало утврдити све изворе прихода за финансирање својих активности, укључујући и буџетска средства (у складу са буџетским ограничењима датим у Упутству за припрему буџета), сопствене изворе прихода, донације и остале изворе средстава, уколико их има.

6.4. Преглед плата и броја запослених (Прилог 1)

Прилог 1 у обавези сте да доставите, у року из овог Упутства, осим у штампаном облику и путем маил-а на адресу finansije@opstinabor.rs.

Табела са бројем запослених и планираном масом средстава за плате запослених на економским класификацијама 411 и 412 по корисницима и изворима финансирања (Табела 1.), табела са бројем запослених чије се плате исплаћују из буџета са осталих економских класификација (Табела 2.) и табела са бројем запослених који су радили у 2018.години и који се планира да ради у

2019.години (Табела 7) дате су у Прилогу 1.

Указујемо да је обавезно да образложење предлога Ваших финансијских планова садржи Табелу 1 (у Прилогу 1 Упутства), у којој ће се исказати, упоредо по корисницима буџета локалне власти, на економским класификацијама 411 и 412 по изворима, следеће: средстава за плате у 2018. години у складу са одредбама члана 40. Закона о буџету Републике Србије за 2018. годину, планирана средстава за плате за 2019. годину, број запослених који ради у јулу 2018. године.

У истом прилогу у Табели 3. приказују се планирана и исплаћена средства у 2018. години и планирана средства у 2019. години на економској класификацији 465, као и маса средстава и број запослених чија је плата мања од 25.000 динара.

Табела 4. представља преглед планираних и исплаћених средстава за плате и броја запослених у 2018. години и планираних средстава у 2019. години на економској класификацији 414 (рационализација) у складу са планом рационализације.

Табела 5. представља приказ планираних и исплаћених средстава у 2018. години и планираних средстава у 2019. години на економској класификацији 416, као и пратећи број запослених по овом основу. Напомињемо да се у овој табели приказују планирана/исплаћена средства за јубиларне награде и/или по другом основу, при чему је потребно у табели нагласити који је основ у питању (награде и сл.).

Табела 6. односи се на преглед броја запослених и средства за плате у 2019. години по звањима и занимањима, а у којој је потребно унети коефицијенте, додатке за минули рад, додатке за прековремени рад и приправност и број запослених у органима и организацијама локалне власти, установама.

Табела 7. односи се на преглед броја запослених на неодређено и одређено време који је радио у јулу 2018. године, затим планирани број запослених који одлази у пензију до краја 2018. године, као и планирано повећање броја запослених на неодређено и одређено време у 2019. години за које су обезбеђена средства у буџету за 2019. годину.

Табела 8. односи се на преглед исплаћених средстава на економским класификацијама 413-416 у 2017. и 2018. години, као и планираним средствима на економским класификацијама 413-416 у 2019. години.

Уколико се изменама или допунама Одлуке о буџету града Бора и Ваших финансијских планова за 2019.годину мењају подаци достављени у Прилогу 1, неопходно је доставити измењене (допуњене) табеле са образложењем у смислу шта се изменама и допунама финансијских планова променило у односу на усвојен финансијски план.

6.5 Преглед капиталних пројеката за период од 2019-2021. године (Прилог 2 и 2а)

Ове прилоге попуњава директни корисник на основу достављених предлога предлагача.

У оквиру Прилога 2. - Списак капиталних пројеката потребно је навести све капиталне пројекте за које постоји реална могућност да се реализују у наредном трогодишњем периоду од стране буџетског корисника. Сходно последњим изменама Закона о буџетском систему није дозвољено преузимати обавезе за реализацију капиталних пројеката који се не налазе у општем делу Одлуке о буџету па је потребно да буџетски корисници на обрасцу из Правилника наведу шири списак капиталних инвестиција и да у образложењу наведу приоритете за уврштавање у општи део буџета. Ово се посебно односи на месне заједнице и школе.

Приликом попуњавања Прилога 2а. - по изворима и контима водити рачуна да се у колони 1. - Назив капиталног пројекта налази падајућа листа пројеката који су унети у Прилогу 2. Не треба уписивати поновно назив пројекта већ је довољно да се изабаре из падајуће листе. На исти начин се бира и одговарајући konto и извор финансирања.

6.6. Обрасци за припрему програмског буџета

Ове обрасце корисници не попуњавају, односно не достављају се, до објаве новог Анекса 5 и програма и програмских активности, као и циљева и индикатора. Са објавом новог Анекса 5., биће Вам исти достављен као прилог нашем додатном Упутству, а овим упутством ближе је објашњено попуњавање програмских табела.

Упутство за израду програмског буџета објављено је на сајту Министарства финансија и у њему је дато детаљно образложење методологије припреме пројеката, програмских активности и програма, дефиниције основних појмова као и Анекс 5 - Униформни програми и програмске активности јединица локалне самоуправе који ће бити мењан и накнадно објављен.

По потреби, ЈЛС утврђују додатне програмске активности и пројекте у складу са својим специфичним надлежностима и својим стратешким плановима и циљевима.

Применом циљева и индикатора пружају се подаци о општим достигнућима униформних програма и програмских активности, као и статистички подаци из домена униформних програма и програмских активности.

ЈЛС имају обавезу да прате и извештавају о вредностима које се мере утврђеним униформним индикаторима, као део својих редовних обавеза извештавања. Униформност програма и програмских активности и индикатора обезбеђује да ЈЛС међусобно упореде трошкове и квалитет услуга пружених грађанима у оквиру тих програма и програмских активности. Такође, та униформност програма и програмских активности и њихова усклађеност са секторима и програмима на централном нивоу, омогућује да се спроведе финансијска анализа и прате активности корисника буџета у одређеним областима на свим нивоима власти.

У наставку су дати основни елементи које је, према Упутству за припрему програмског буџета, потребно утврдити за пројекте, програмске активности и програме.

За пројекат који се предлаже, потребно је утврдити следеће податке: 1) Програм (коме припада); 2) Шифру; 3) Назив; 4) Функцију; 5) Сврху; 6) Основ (правни основ, средњорочни план, стратегија); 7) Опис; 8) Одговорно лице; 9) Трајање (година почетка и завршетка пројекта); 10) Циљ (1–3); 11) Индикаторе (1–3) за сваки утврђени циљ; 12) Вредност за базну годину и наредне три године и извор верификације за сваки индикатор исхода 13) Ознаку да ли је пројекат капитални; 14) Ознаку да ли је пројекат IPA; 15) Ознаку да ли се спровођењем пројекта спроводе мере везане за поглавља преговора за приступање ЕУ; 16) Расходе и издатке који су директно везани за пројекат и изворе финансирања. Овај образац попуњавају сви директни и нидиректни корисници буџетских средстава.

За капиталне пројекте уносе се и следећи подаци: статус пројектно-техничке документације (решен или нерешен), статус имовинско-правних односа (решен или нерешен). Поред наведених података потребно је дати и процену могућих ризика и претпоставки које могу утицати на реализацију пројекта.

За пројекте ЈЛС шифра се састоји се од шифре програма коме пројекат припада и додатне четири цифре које додељују ЈЛС као први слободан редни број после бројева којима су означени претходно утврђени пројекти и програмске активности у оквиру програма. Дефиниције назива, сврхе, основе, описа, циљева и индикатора пројекта дати су у Поглављу 2. Упутства за припрему програмског буџета.

Планирање пројекта представља детаљну разраду свих параметара пројекта. Осим тога, обухвата и разраду плана активности пројекта, тј. планирање времена, као и план расподеле ресурса. На основу обавезних података које треба да садржи захтев за финансирање пројекта, креиран је образац за предлог пројекта, који се налази у прилогу овог документа .

Буџетски корисници у фази дефинисања својих пројеката којима ће се реализовати одређени циљеви, морају да рангирају пројекте по њиховој важности. С обзиром да они најчешће нису у могућности да реализују све планиране пројекте, потребно је одредити приоритете тих пројеката, па тек онда приступити њиховој реализацији. Дакле, треба извршити приоритизацију, а под њом се подразумева одлука о избору оних опција од којих се очекује да дају најефикасније и најделотворније резултате који ће довести до остварења конкретног циља. Степен приоритета пројекта може да се оцени применом одређених критеријума које треба пажљиво дефинисати и узети у обзир велики број фактора који могу утицати на редослед реализације пројекта. Неки од критеријума могу бити: законске обавезе, међународне обавезе, започети пројекти, међузависност пројекта, препоруке донатора, програми и приоритети Владе и министарстава, друштвена оцена пројекта, временски период рада, капацитети, средства, одрживост и друго.

- Активности пројекта, индикатори за сваку активност и жељени резултат за сваку активност или за групу активности.

Под активностима се подразумева низ задатака које треба обавити или низ услуга које треба обезбедити како би се реализовали очекивани резултати који воде остварењу циљева. Приликом планирања пројекта веома је битно детаљно разрадити план активности. Планом се утврђује хронолошки и логички редослед спровођења активности. За сваку активност потребно је одредити датум почетка, датум завршетка и трајање које може бити изражено у данима, месецима....

Активности су основа за израду финансијског плана буџета. За сваку активност се тачно утврђују неопходни ресурси (људски и материјални) потребни за њено извршење, и сви утврђени ресурси изражавају се висином неопходних финансијских средстава за обављање активности (буџетирање).

НАПОМЕНА: активности морају да буду у функцији остварења резултата и посредно циљева. Уколико неке активности не доприносе остварењу ни краткорочних ни средњорочних циљева, онда су оне сувишне, а ресурси који су ангажовани за њихово спровођење морају бити преусмерени.

- Ризици у реализацији пројекта

Ризик је својствен сваком пројекту и представља могућност да се циљ/циљеви пројекта не постигну због тога што се нешто непредвиђено деси. Они представљају потенцијалне сметње при спровођењу активности и реализацији пројекта и морају се узети у обзир при планирању пројекта. Нарочито су важни ризици екстерног карактера на које буџетски корисници немају директан утицај. Екстерни ризици обухватају ризичне догађаје који се јављају као последица промена у окружењу: политичких, економских, демографских итд. Идентификација потенцијалних ризика врши се на основу претходних личних искустава али и искустава других пројеката унутар организације и из окружења. Добар увид у потенцијалне ризике је основа за управљање ризиком у оквиру кога се може вршити планирање реакција, тј. планирање одговора на ризик. Могуће реакције су: игнорисање ризика, подношење ризика, смањивање ризика, пребацивање ризика и подела ризика. Треба нагласити да се фазе

идентификације и анализе ризичних догађаја врше не само у фази планирања, већ током целе реализације пројекта.

За програмску активност која се предлаже, потребно је утврдити и следеће податке: 1) Програм (коме припада); 2) Шифру; 3) Назив; 4) Функцију; 5) Сврху; 6) Основ (правни основ, средњорочни план, стратегија); 7) Опис; 8) Одговорно лице; 9) Циљ (1–3); 10) Индикаторе исхода и/или индикаторе излазних резултата (1–3) за сваки утврђени циљ; 11) Вредност за базну годину и наредне три године и извор верификације за сваки индикатор исхода; 12) Ознаку да ли програмска активност укључује мере везане за поглавља преговора о приступању ЕУ; 13) Расходе и издатке који су директно везани за програмску активност и изворе финансирања. На основу обавезних података које треба да садржи захтев за финансирање програмске активности, креиран је образац за предлог програмске активности кога попуњавају сви директни и индиректни корисници који директно реализују програмске активности дефинисане у процесу припреме буџета за 2018.годину и наредне две. У пољу «циљ», треба дефинисати циљеве који су у директној вези са циљем програма. Неопходно је да индиректни корисник, за исту програмску активност, заједно са директним корисником дефинишу циљ и индикаторе који ће се пратити код свих индиректних буџетских корисника који реализују исту програмску активност. Уколико корисник има потребу за додатним средствима, отвара нови образац програмске активности – захтев за додатним средствима и колико захтева за додатним средствима има толико ће и табела програмских активности-захтев за додатним средствима попуњавати.

За програм који се утврђује, потребно је утврдити и следеће податке: 1) Сектор (коме припада); 2) Шифру; 3) Назив; 4) Сврху; 5) Основ (правни основ, средњорочни план, стратегија); 6) Опис; 7) Одговорно лице; 8) Циљ (1–5); 9) Индикаторе исхода: (1–3 за сваки циљ) 10) Вредност за базну годину и наредне три године и извор верификације за сваки индикатор исхода; 11) Списак корисника буџета који спроводе програм; 12) Списак програмских активности и пројеката унутар програма.

На основу обавезних података које треба да садржи програм, креиран је образац за предлог програма, који се налази у прилогу овог документа. Циљеве, индикаторе, листу програмских активности/пројеката и изворе финансирања програма дефинише надлежни директни буџетски корисник, уважавајући и достављене предлоге програмских активности и пројеката од стране индиректних буџетских корисника.

У „Правилнику о стандардном класификационом оквиру и контном плану за буџетски систем“ дата је дефиниција програма: „програм је у надлежности само једног корисника буџетских средстава, има јасно одређене специфичне циљеве и показатеље успешности и делотворности који доприносе остварењу општих циљева главног програма”.

Према Смерницама Владе РС, програм се изводи преко једне или више усклађених програмских активности/пројеката који су усмерени ка постизању циља програма. Планирање и израда програма везују се за директног корисника буџетских средстава, што практично значи да директни корисник израђује и попуњава образац програма који садржи одобрене пројекте и програмске активности које су достављали индиректни корисници, водећи рачуна о утврђеним лимитима који су дефинисани овим упутством. За исту програмску активност коју реализују више буџетских корисника (као што су установе у култури, образовању, месне заједнице и.т.д.), треба збирно унети планирани износ који чини збир појединачних износа те програмске активности код индиректних корисника. Извори финансирања се такође приказују збирно.

7. Праћење и извештавање о учинку

Праћење је пословни процес у надлежности корисника буџета у ком се прикупљају, обједињују, евидентирају и анализирају релевантне информације о томе како се програми, односно програмске активности и пројекти као компоненте програма, спроводе у односу на очекиване резултате у дефинисаном периоду.

Полугодишње извештавање о учинку програма подразумева израду извештаја о учинку програма (за шест месеци фискалне године), који садржи: преглед циљних и остварених вредности показатеља учинка и образложење евентуалних одступања и образложење спровођења програма, програмских активности и пројеката у односу на постављене циљеве и определена, тј. утрошена средства.

Интерна организација праћења и извештавања о учинку програма државних органа обухвата праћење и извештавање о учинку програма где на организован начин учествују представници свих организационих јединица у саставу корисника буџета.

У циљу ефикасности и ефективности овог поступка, потребно је успоставити организациону структуру са јасно дефинисаним надлежностима и одговорностима, прецизирати кораке у поступку, као и канале комуникације и размене информација.

Детаљније информације о претходно наведеном, као и примери попуњеног полугодишњег извештаја налазе се у Упутству за праћење и извештавање о учинку програма Министарства финансија на сајту истог.

Корисници буџета локалне власти су у обавези да до 1. септембра достављају локалном органу управе надлежном за финансије извештаје о учинку програмске активности и пројеката за првих шест месеци (полугодишњи) на прописаном обрасцу који је саставни део овог упутства. Полугодишњи извештај за 2018. годину о учинку програмске активности и пројеката је обавезан елемент предлога финансијског плана буџетских корисника за 2019. годину.

На тај начин је омогућено да се одлука о расподели буџетских средстава за наредну годину доноси и на основу постигнутих резултата и потрошње у текућем циклусу.

На основу информација које је стекао током спровођења програмске активности или пројеката, корисник буџета израђује нацрт образложења спровођења програмске активности или пројеката. При томе, врши анализу напретка у остварењу циљева и степена извршења буџета током извештајног периода. У образложењу се истичу:

- најзначајнија достигнућа,
- најзначајнија одступања од плана реализације или констатација да се реализација врши према плану,
- могући проблеми у даљем спровођењу плана, као и предлози за њихово решавање,
- утицај који резултат спровођења програмске активности или пројекта у извештајном периоду може имати на учинке и средства планирана за наредни извештајни период (шестомесечни или годишњи),
- додатни релевантни подаци који се не прате кроз показатеље учинка.

Овако структурирано образложење не би требало да буде дуже од пола стране.

Примери попуњавања табеларних прегледа дати су у оквиру Упутства Министарства финансија.

8. Упутство за увођење родно одговорног буџетирања

На основу Плана постепеног увођења родно одговорног буџетирања у поступак припреме и доношења буџета општине Бор за 2018.годину, број 400-1-108/2018-III-04 од 15.03.2018.године, уводи

се родно одговорно буџетирање код Општинске управе, Програма 3 – локални економски развој и Програма 14 – Развој спорта и омладине.

Наведени буџетски корисник у обавези је да у свом финансијском плану обезбеди:

- Формулацију јасног циља који доприноси унапређењу родне равноправности у опредељеним програмима;
- Формулацију бар једне програмске активности у оквиру програма која ће допринети постизању циља унапређења равноправности између жена и мушкараца у одговарајућем програму,
- Да сви индикатори који се односе на лица буду разврстани на жене и мушкарце, односно девојчице и дечаке.

Општинска управа у планирању полази од важеће организационе и функционалне структуре и своје надлежности.

Препорука је да се родна перспектива уводи прво тамо где је највећи допринос родној равноправности, на основу родне анализе односно доступних статистичких и аналитичких података, најјачи ефекат на отклањање неравноправности и побољшања квалитета живота циљаних група жена или мушкараца, девојчица или дечака, уклањање родно заснованих неравноправности и неједнаког приступа ресурсима, услугама и шансама.

Уколико нема релевантних анализа за ресор у коме буџетски корисник има надлежности, потребно је да се за 2019. годину планира израда ресорне односно секторске родне анализе, сходно члану 37. Закона о буџетском систему.

Приликом описа сврхе програма потребно је навести и утицај на унапређење родне равноправности и навести користи програма за жене и-или за мушкарце. Такође је потребно сагледати садашње стање и описати шта је проблем из угла родне неравноправности и како изгледа успех односно промењена ситуација. Неопходно је навести и све изворе података и анализе које су коришћене, а ако их нема навести да ће 2019. година служити за прикупљање почетних података.

Приликом навођења правног основа потребно је навести законе о родној равноправности (Закон о равноправности полова, Закон о забрани дискриминације и др.).

Приликом описа програма и образложења обавено навести активности/услуге које ће корисник спровести/пружити ради остваривања циља у коме је дефинисана родна компонента.

Наводимо следеће начине уродњавања, односно укључивања родне перспективе у циљеве и индикаторе у оквиру програмске структуре које можете применити, односно бирати:

1. Постављање посебног циља за жене и мушкарце са циљем смањења неравноправности.

Ово решење пожељно је тамо где се планира посебна афирмативна мера, која за циљ има смањење или уклањање неравноправног положаја одржане групе. То је случај када се средства усмеравају ка одређеној родној групи за коју анализе или други поуздани подаци, извештаји, статистике и сл. указују да је мање заступљена, у лошијем положају или се суочава са додатним баријерама у приступу.

2. Диференцирање циљева и индикатора тако да се експлицитно односе на жене и мушкарце.

Када се циљ односи на лица, грађане или запослене, интервенција подразумева експлицитно навођење чињенице да се циљ односи на жене и мушкарце, грађане и грађанке, девојчице и дечаке и слично. У том случају, индикатори треба да буду разложени по роду/полу, изражени апсолутним бројем или процентом који се односи на жене, грађанке, девојчице, односно на мушкарце, грађане, дечаке.

3. Истицање родне димензије проблема који се решава, односно експлицитно узимање у обзир питања рода и родно осетљивог приступа.

Такав је случај када постоје евидентни проблеми у некој области који захтевају да се пажња усмери на родне аспекте конкретног проблема.

Остали буџетски корисници подстичу се да у поступку израде програмског буџета кроз програмске активности и пројекте у оквиру својих надлежности, припремају циљеве и индикаторе/показатеље који се односе на лица тако да они буду разврстани по полу, које ће бити употребљене за формулисање финалних програмских информација у буџету општине Бор.

9. Завршне одредбе

Сви буџетски корисници имају обавезу да планирају средства за потрошњу у складу са својим надлежностима, тј. делокругом својих активности које су прописане законским одредбама из њихове надлежности.

Исто тако, сви буџетски корисници, који имају планиране донације, у својим буџетским захтевима требају да наведу законску и другу регулативу на основу које планирају исте, те да образложе њихову намену. Приликом планирања буџетских расхода и издатака за наредну годину неопходно би било планирати посебне буџетске ставке у циљу планирања наменског трошења средстава из прихода који се остварују по посебним прописима. Уколико законске одредбе то предвиђају, потребно је усвојити посебне програме за трошење ових средстава.

Напомињемо свим буџетским корисницима да је неопходно да се придржавају инструкција датих у овом Упутству.

Приликом планирања буџета, сви буџетски корисници су дужни да се придржавају начела рационалности и штедње. У оквиру ограничених средстава, буџетски корисници као приоритет треба да планирају законске и уговорене обавезе (плате, накнаде, закључене уговоре, преузете обавезе и сл.).

Нарочито скрећемо пажњу да је због реалног, истинитог и суштински исправног планирања активности свих корисника буџета града Бора потребно да се у буџетском захтеву ставке расхода детаљно писмено образложе, како би буџет општине за 2019. и наредне две године био усклађен са „Правилником о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем (\"Сл. гласник Републике Србије\", бр. 16/16, 46/17...).

Сви буџетски корисници, дужни су да доставе захтеве за буџетским средствима за 2019. и наредне две године годину на начин предвиђен овим Упутством. За непоштовање буџетских ограничења и садржаја буџетског захтева, као и рокова за израду и достављање захтева, предвиђене су санкције у складу са чланом 103. Закона о буџетском систему.

На званичној интернет презентацији општине www.opstinabor.rs можете преузети Табеле, које су прилог Упутства, за попуњавање у електронском облику.

Начелник Одељења за финансије

Данијела Јовановић